

 atferdssenteret

Implementeringskvalitet

PALS- konferanse - 2010

Wilhelm Meek-Hansen og Ingrid Madslie

---

 atferdssenteret

Implementeringskvalitet:

Hvordan få PALS til å virke?

Med vekt på :

- Måleinstrumenter for vurdering av implementeringsgrad og implementeringskvalitet - og som grunnlag for utarbeidelse av skolens målsetninger og planer?

---

 atferdssenteret

Implementering

- Hvordan et program eller metode tas i bruk i bruk i en praktisk "setting" og graden av hvordan mål, retningslinjer og underliggende teoretiske prinsipper blir fulgt.
- Kulturell tilpasning.
- Balanse mellom programmet eller metoden som beskrevet i en manual - og lokale tilpasninger – skoler er forskjellige

---

---

atferdssenteret

PALS- modell, prosess....

- "A process of combining research – validated behavior intervention procedures with system change strategies designed to improve the abilities of school personnel to help all students succeed socially and academically"
(Sugai, Todd,&Lewis-Palmer, 2005)

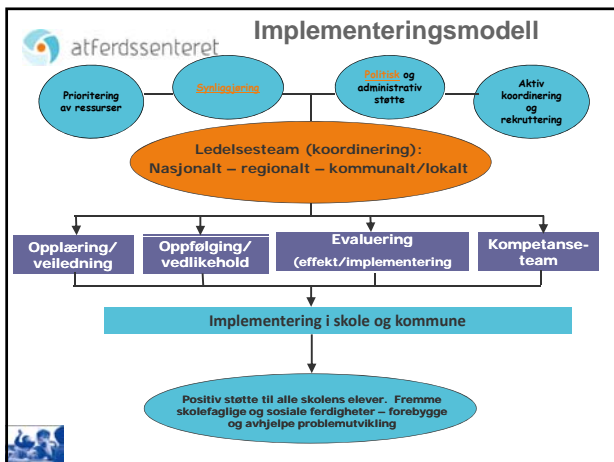

---

atferdssenteret

Suksessfulle implementeringskriterier - PALS

- Utvelgelse av et godt PALS-team som mottar regelmessig veiledning – en driftig PALS-teamleder
- Nødvendig infrastruktur på skolen – organisering – gjennomføring – evaluering
- Skoleeier delaktig i implementeringen på en aktiv måte
- God forankring (Statped, Utd. direktorat,)

---

 atferdssenteret

Implementering og opprettholdelse av PALS

- Skoleledelsens (skoleeier og rektor) kontinuerlige støtte og deltakelse
- De ansattes behov for og tro på nytten av å ta i bruk nye tiltak
- De ansattes tro på egen betydning av å påvirke elevenes lærings situasjon

 16.09.2010 Side 7

---

 atferdssenteret

Implementering og opprettholdelse av PALS

- De ansatte må både ha motivasjon for og tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter til å implementere nye tiltak
- Endringsarbeid må skje innenfor et trygt læringsfellesskap der det er stor grad av aktiv deltakelse i beslutningsprosesser
- Sammenheng mellom lærerens engasjement i forhold til implementering og elevenes positive opplevelse av tiltaket

 16.09.2010 Side 8

---

 atferdssenteret

Sjekkliste for "readinessvurdering" og intensjonsavtale

- ["Readinessvurdering" for skole](#)
- ["Readinessvurdering" for veileder](#)
- [Intensjonsavtale](#)

 Intensjonsavtale

- Skoleeier skal gi faglig og administrativ støtte til implementeringen av PALS. Det omfatter prioritering av nødvendige ressurser, opprettholdelse av kontinuitet og støtte til forankring/utvikling av nødvendig kompetanse i skolene over tid.
- Skoleeier skal årlig innhente rapporter om skolens resultater i arbeidet med PALS:
  - 1 Nivå av alvorlige atferdsproblemer.
- For skoler som bruker det databaserte kartleggingsverktøyet SWIS (www.swis.no), rapporteres gjennomsnittlig antall alvorlige hendelsesrapporter (kun større problematferd) pr. 100 elever pr. skoledag pr. skoleår.
- 2. Prosentvis grad av implementering på det skoleomfattende området ("Benchmark of Quality")
- Skoleeier skal vurdere kommunes samlede behov for implementering av PALS. Skoleeier skal sørge for god informasjon om PALS til aktuelle kommunale samarbeidspartnere og til politisk nivå i kommunen. Det oppfordres til en integrert kommunal innsats for forebygging og reduksjon av atferdsproblemer. For barn som har utviklet atferdsproblemer og som trenger utvidede tiltak, skal foreldre gis tilbud om samarbeid med lokale/regionale PMTO-terapeuter som er kvalifisert til å drive foreldrebehandling (PMTO).

 NOU 2002: 10 Førsteklasses fra første klasse

Kvalitet i opplæring:

- Strukturkvalitet
- Prosesskvalitet
- Resultatkvalitet

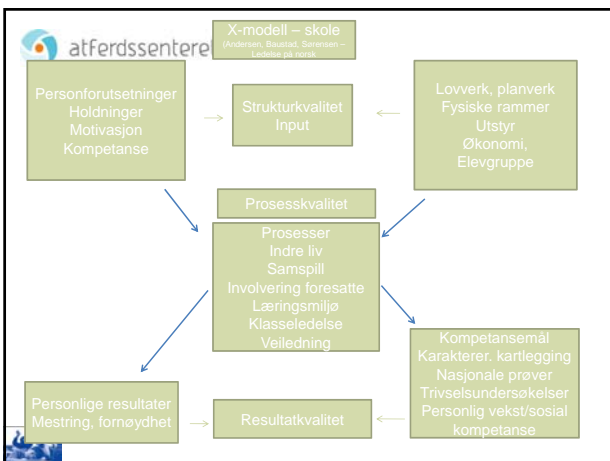

---

atferdssenteret

Accountability

- Ansvar eller regnskapsplikt
- Større frihet til skoleeiere, skoler og lærere, men krav om avlegging av regnskap (målinger av elevutbytte - resultat kvalitet)

- Klare nasjonale mål
- Kunnskaper om resultater
- Tydelig ansvars plassering
- Stor lokal handlefrihet
- Godt støtteapparat
- Veilederkorps for hjelp til skoler

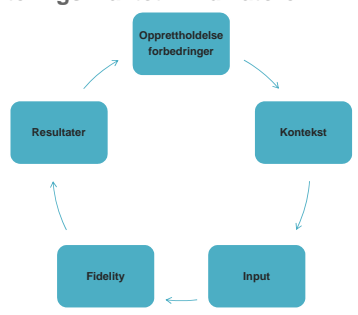

---

atferdssenteret

Modell for planlegging og evaluering av implementeringskvalitet – indikatorer

16.09.2010 Side 14 © Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis

---

---

atferdssenteret

Evalueringsspørsmål – "Blueprint"

Kontekst

- Hvilke målsetninger ligger til grunn for å implementere PALS?
- Hvordan sikre støtte for implementeringen?
- Hvem deltar og hvilken støtte får de?

Input

- Hvilken faglig opplæring/støtte/veiledning fikk deltagerne?
- Hvem deltok i opplegget og hvordan vurderte de opplæringen/veiledningen/støtten?

---

 atferdssenteret

Evalueringsspørsmål

"Fidelity"

- I hvilken grad ble PALS implementert som forutsatt (implementeringskvalitet)?

Resultat

- I hvilken grad førte PALS til et forbedret læringsmiljø og reduksjon av atferdsproblemer?
- I hvilken grad har PALS medvirket til å fremme elevenes sosiale og skolefaglige kompetanse?

Gjentakelse, opprettholdelse og forbedringer

- I hvilken grad har PALS ført til gjentakelse og opprettholdelse av virksomheten (kommune, region, nasjonalt)
- I hvilken grad har PALS påvirket skolepolitiske beslutninger og endringer?
- I hvilken grad har PALS ført til systemendringer i undervisningspraksis?

16.09.2010 Side 16 © Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis

---

---

 atferdssenteret

"Fidelity"

- I hvilken grad et program eller metode anvendes i samsvar med den originale versjonens retningslinjer og prinsipper
  - Tilknytning/lojalitet til programmet
  - Kvaliteten på utøvelsen
  - Deltagernes reaksjoner/tilbakemeldinger
- "Stick to the program"
- "Hold deg til håndboka"
- Hindrer avdrift, egne fortolkninger, ulik praksis

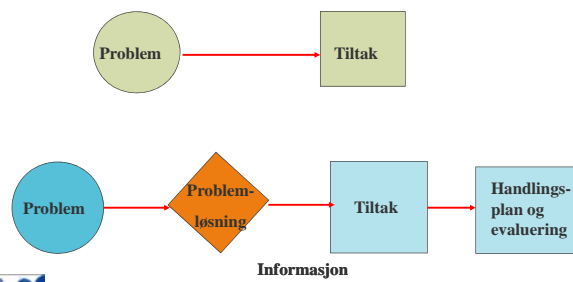

---

 atferdssenteret

Teambasert problemløsning for å forbedre beslutningstaking, planlegging


```

graph LR
  P1((Problem)) --> T1[Tiltak]
  P2((Problem)) --> PL{Problem-løsning}
  PL --> T2[Tiltak]
  T2 --> HE[Handlingsplan og evaluering]
  
```

Informasjon

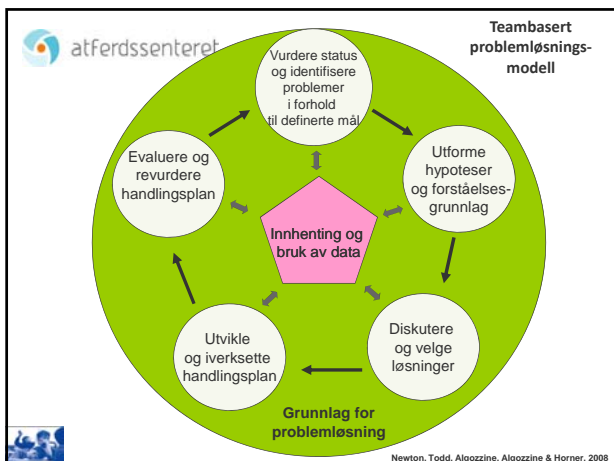

Å bruke data for løpende problemløsning

- Data hjelper oss til å stille de rette spørsmålene.... gir ikke svarene
- Bruk data for å:
  - Identifisere problemer/utfordringer
  - Formulere/reformulere
  - Utforme spørsmål som leder frem til beslutning
- Vær spesifikk
- Ikke "drukne" i data
- Det er helt "OK" at det er bra

Oversikt over kartleggings- og evalueringsverktøy

Innsatsnivå	Elevenes utbytte		Implementeringskvalitet	
	"Benchmark"	"Progress Monitoring"	Årlig	"Progress Monitoring"
Universelt skoleomfattende	<ul style="list-style-type: none"> • SWIS • Skolefaglige standardiserte prøver • Lesing: Utvikles 		<ul style="list-style-type: none"> • Hemmende – fremmede forhold • Skolens målsettinger • PBS Survey – ansattes selvvrdering (sjekklste A) • Benchmarks of Quality (BoQ) 	<ul style="list-style-type: none"> • PBS Survey – teamsjekkliste B (v.2)
Selektert og indikert		<ul style="list-style-type: none"> • SWIS/SISU • FAV + ASP • Lesing: Utvikles 	<ul style="list-style-type: none"> • PBS Survey – ansattes selvvrdering (sjekklste A) • BoAdvanced Tiers (BAT): Utvikles 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikles

 Vurderingsbegrep

<p>Benchmark:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Vurderingsmål – generelt kriterium på forventet oppnådd utbytte <ul style="list-style-type: none"> ➢ Implementeringsgrad ➢ Sosial ferdigheter/forventet atferd ➢ Ordinær leseopplæring for trinnet ➢ Ordinær matematikkopplæring for trinnet 	<p>Diagnostisk vurdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Vurdering som er basert på utdypende tester for å avklare elevens ferdigheter og opplæringsbehov
<p>Kartlegging:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Vurderinger som gjøres for å identifisere barn som er i risiko for problemutvikling (skolefaglige- og sosiale ferdigheter) og som vil trenge intervensjon i tillegg til ordinær undervisning ➢ Kan antyde behovet for videre diagnostisk vurdering 	<p>Progress Monitoring (PM):</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Løpende oppfølging for å vurdere utvikling av måloppnåelse (implementeringsgrad/skolefaglig/atferd) relatert til iverksatte planer/intervensjon og eventuelle behov for endring og gjennomføring av disse

 Kartlegging av beskyttende og risikoforhold i læringsmiljøet - målformulering

Hva fremmer:

- positiv atferd?
- støttende læringsmiljø/samhandling?

Hva hemmer:

- positiv atferd?
- støttende læringsmiljø/samhandling?

- Målformulering for kommende skoleår

16.09.2010 Side 23

 Sjekkliste A – ”Vurdering av status og prioritering for planlegging og gjennomføring

- ”Baseline” ved oppstart av PALS
- Spørsmål om status og forbedringsbehov på:
  - Skoleomfattende området
  - Fellesområder
  - Undervisnings- og klasseromssystem
  - Individuelle støttesystem
- Fylles ut hver vår av hele personalet:
  - Interne beslutninger
  - Vurdering av endringer
  - Tilbakemelding til personalet
  - Samsvar mellom team og personale
- Utvikle handlingsplaner på bakgrunn av resultatene

Skoleår 2009/2010			Antall respondenter		Dato for registrering		
Nærværende status			47		06.01.2010		
In Place	Partial	Not	Dalkomponent		Forbedringsbehov		
			Skoleomfattende områder		High	Medium	Low
100%	0%	0%	1	Noen få (3-5) positivt og klart formulerte regler med forventet elevatferd er definert	0%	15%	85%
100%	0%	0%	2	Elevene blir direkte lært forventet atferd	2%	48%	50%
91%	9%	0%	3	Forventet elevatferd blir anerkjent og belønnet regelmessig	2%	49%	49%
81%	17%	2%	4	Problemmatferd (brudd på forventet elevatferd) er klart definert	2%	54%	43%
66%	32%	2%	5	Konsekvenser av problemmatferd er klart definert og forklart til alle elever	2%	72%	26%
53%	40%	6%	6	Det er klare forskell på hva slags problemmatferd som skal håndteres på (bedest mulig vs. alvorligst mulig)	4%	73%	22%
78%	77%	4%	7	Har tilgang til ressurser som støtte og undervisning som det enkelte skoleområde/klasse har	17%	78%	4%
87%	11%	2%	8	Det er etablert prosedyrer (trygghetsplaner) for håndtering av krisituasjoner/farlige situasjoner	7%	52%	41%
94%	6%	0%	9	Det er etablert et team for problemløsning og planlegging av etterbudsforanstaltninger (PAL S-team)	5%	30%	66%
100%	0%	0%	10	Skolens leder er aktivt medlem i PAL S-teamet	2%	11%	87%
94%	8%	0%	11	Det er etablert et system for løpende innhenting og bearbeiding av data/informasjon om mangler av problemmatferd (f.eks. SWIS-data)	4%	33%	62%
50%	50%	0%	12	Det er etablert rutiner for registrering (matroskole) skoleansatte og ansatte for opplæringsområdet (f.eks. lærer)	7%	38%	55%
80%	18%	2%	13	Det er formaliserte prosedyrer for å gi foresatte informasjon om skolens regler og forventet elevatferd	5%	36%	59%
56%	33%	11%	14	Opplæringsaktiviteter for elevene blir utviklet, revidert og gjennomført på basis av skoleomfattende data/informasjon (f.eks. SWIS-data)	27%	36%	38%
83%	17%	0%	15	Det er avtalt ressurser for PAL S-teamets tilrettelegging av (a) undervisning av elevene om forventet atferd, (b) løpende belønningssystem, og (c) årlig planleggings tid for personalet	0%	40%	60%
94%	4%	2%	16	Alle ansatte er direkte og/eller indirekte involvert i gjennomføring av skoleomfattende tiltak og aktiviteter	0%	40%	60%
100%	0%	0%	17	PAL S-teamet har tilgang til opplærings og veiledning fra en ekspert PAL S-veileder	2%	14%	84%
89%	11%	0%	18	Det er forventet at skolens skal rapportere til skoleleder om det sosiale læringsmiljøet, nivå av disiplinproblemer eller elevatferd minst en gang i året	9%	7%	84%

atferdscenteret					
Ja	Delvis	Nei	Fellesområder utenfor klasse og undervisningsrom		
89%	11%	0%	Stort	Middels	Lite
91%	9%	0%	2%	52%	46%
56%	45%	0%	20%	48%	33%
49%	47%	4%	18%	51%	31%
45%	55%	0%	11%	57%	33%
98%	2%	0%	16%	38%	47%
43%	40%	17%	28%	35%	37%
33%	60%	7%	19%	56%	26%
41%	50%	9%	12%	60%	28%

atferdscenteret					
Ja	Delvis	Nei	Undervisnings og klasseromssystem		
91%	9%	0%	0%	24%	76%
72%	26%	2%	2%	33%	65%
100%	0%	0%	0%	47%	53%
26%	67%	7%	22%	63%	15%
43%	55%	2%	2%	74%	24%
51%	49%	0%	2%	54%	43%
23%	70%	6%	17%	72%	11%
18%	78%	4%	23%	68%	9%
17%	72%	11%	11%	80%	9%
17%	65%	17%	36%	58%	7%
24%	70%	7%	24%	60%	16%

---

atferdsenteret						
Ja	Delvis	Nei	Individuelle støttesystemer	Stort	Middels	Lite
72%	28%	0%	1. Vurderinger for identifisering av elever som viser alvorlig problematferd blir gjort regelmessig.	0%	67%	33%
41%	43%	15%	2. Det er enkle fremgangsmåter for at lærerne kan få assistanse til elever som viser alvorlig problematferd.	33%	44%	22%
4%	28%	67%	3. Det blir umiddelbart aktivert atferdsstøtte team (innen to dager) for elever som viser alvorlige atferdsproblemer.	50%	35%	15%
57%	33%	11%	4. Atferdsstøtte teamet inkluderer en person med ferdigheter til å gjennomføre funksjonell atferdsvurdering.	13%	47%	40%
15%	39%	46%	5. Det er ressurser til å gjennomføre atferdsstøtte planer basert på funksjonell atferdsvurdering (~10 timer pr. uke pr. elev).	47%	40%	13%
43%	26%	30%	6. I tillegg til foresatte blir andre betydningfulle familiemedlemmer og/eller andre instanser involvert når det er hensiktsmessig og mulig.	9%	47%	44%
53%	38%	9%	7. Skolen har eller kan formidle tilbud til foreldre om veiledning i positiv atferdsstøtte.	16%	49%	36%
38%	47%	16%	8. Elevens utvikling blir fulgt opp av atferdsstøtte teamet (inkl. foresatte) og det blir gitt regelmessig tilbakemelding til PÅ-Skolenet og andre relevante digitale.	7%	53%	40%

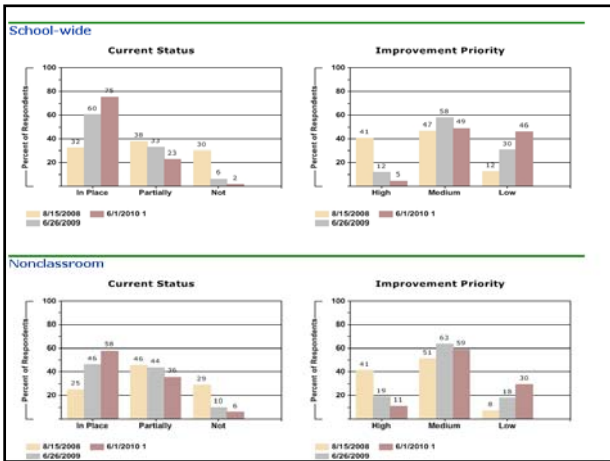

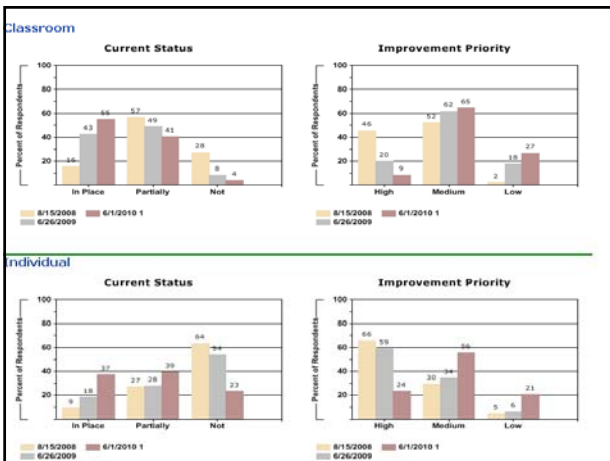

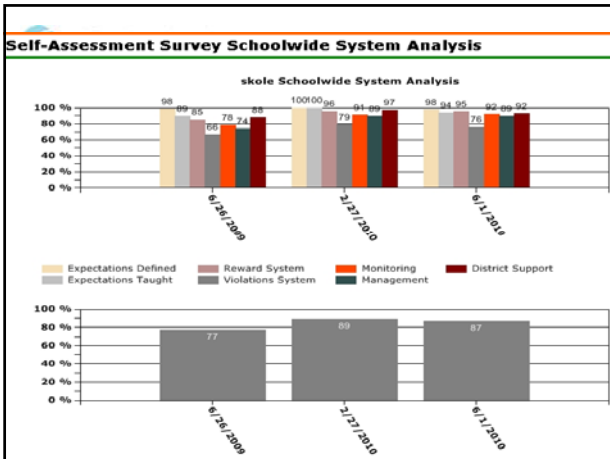

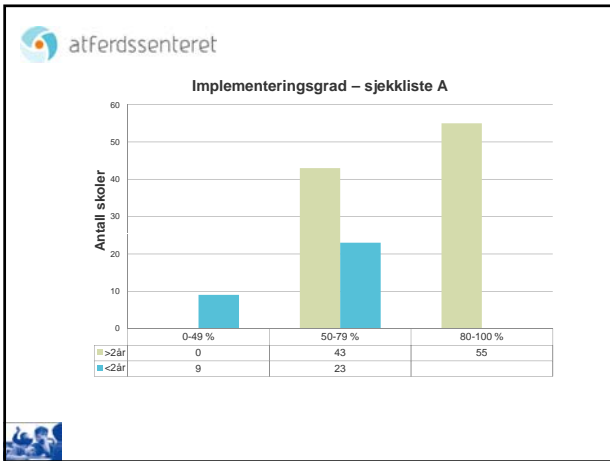

Sjekklister B – "Vurdering av status og og prioritering for planlegging og gjennomføring"

- Teamets sjekklister (ja – delvis – nei)
- Etablering av forpliktende deltagelse
- Aktivitet
- Kartlegging – vurderingsverktøy
- Etablering av skoleomfattende forventninger
- Etablering av informasjonssystemer
- Funksjonell atferdsstøtte
- Implementeringsmål

- Hvert kvartal
- Følge opp fremdrift, lage handlings- og gjennomføringsplan - PALS-team

---

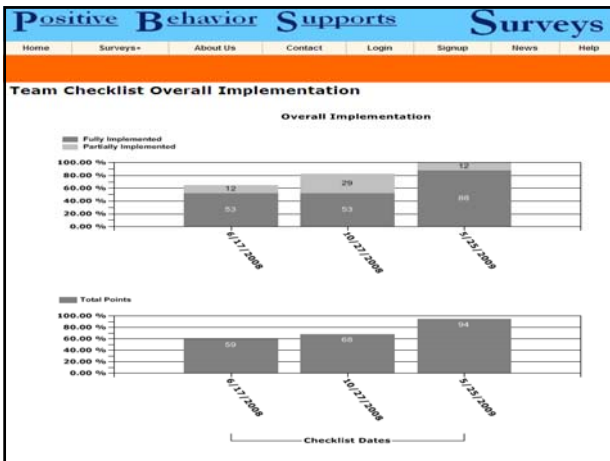

---

atferdssenteret

Skjema for mål av implementeringskvalitet Benchmarks of Qualities

- Valid og reliabelt måleinstrument
- Måler graden av "fidelity" for implementeringen av PALS
- 53 utsagn – 100 poeng maksimalt

- 10 implementeringsområder:
  - Team
  - Personalets forpliktelse/engasjement
  - Effektive prosedyrer for håndtering av problematferd
  - Plan for innlegging og vurdering av data
  - Regler og forventninger
  - Ros, oppmuntring
  - Plan for innlæring av regler/forventninger
  - Implementeringsplan
  - Kriseplan
  - Evaluering

Benchmark	3 poeng	2 poeng	1 poeng	0 poeng
1. Teamet har bred representasjon			Inkluderer alle følgende: trimsteam, SFO, skolens ledelse (f.eks. rektor, assisterende rektor/ undervisningsinspektør), allmenlærers, spesialpedagog/sosiallærer, PP-eridgiver, PALS-veileder	Noen grupper er ikke representert på teamet.
2. Teamet har støtte fra skolens ledelse	Lederen(e) deltar i trening og opplæring, spiller en aktiv rolle i implementeringsprosessen av PALS, formidler aktivt sitt engasjement, støtter opp om PALS-teamets beslutninger og deltar på <u>alle</u> team møter.	Lederen(e) støtter implementeringsprosessen, tar en tilsvarende aktiv rolle som støtt av teamet, og/eller deltar på de <u>feste</u> møtene.	Lederen(e) støtter implementeringsprosessen, men tar ikke en like aktiv rolle som det øvrige teamet, og/eller deltar kun på <u>noen</u> <u>faste</u> møter.	Lederen(e) støtter ikke aktivt implementeringsprosessen.
3. Teamet har regelmessige møter (minst 1 gang)		Teamet møter månedlig (<u>minst 10 en-times</u> møter hvert skoleår)	Teamet møter er ikke faste (<u>5-8</u> månedlige møter hvert skoleår).	Teamet møter sjelden (<u>sjeldnere enn fem månedlige møter</u> i løpet av skoleåret).
4. Teamet har etablert en klar målsetting og definerte oppgaver			Teamet har skriftlige målsettinger/oppgaver (vanligvis utfylt på forsiden av handlingsplanen).	Ingen formål/oppgaver beskrevet for teamet.
5. Personalet følger opp problematferd på tvers av skolens områder basert på data (data deles regelmessig)		Data som avspeiler skolens elevatferd (skoleomfattende), blir delt med personalet månedlig (<u>min. 8 ganger</u> pr.år).	Data som avspeiler skolens elevatferd (skoleomfattende), blir vanligvis delt med personalet (<u>3-7 ganger pr.år</u>).	Data blir ikke delt regelmessig med personalet. Kan hende får personalet en oppdatering <u>0-2 ganger</u> pr. år.
6. Personalet er involvert i etablering av og gjennomføring av mål og planer		De <u>feste</u> ansatte deltar i etableringen av målformulering for PALS minst en gang pr. år.	<u>Noen</u> av de ansatte deltar i etableringen av målformulering for PALS minst en gang pr. år.	Personalet deltar <u>ikke</u> i etableringen av PALS-målformuleringen.

---

atferdssenteret
Benchmarks of Qualities

Skole: _____ Kommune: _____
 PALS-veileder: _____ PALS-teamleder: _____ Dato: _____

Steg 1:
 Steg 2:
 Steg 3:

Nøkkel elementer	Steg 1	Steg 2 (+,-,o,d,-)	Steg 3
PALS-team	1. Teamet har bred representasjon	1 0	
	2. Teamet har støtte fra skolens ledelse	3 2 1 0	
	3. Teamet har regelmessige møter (minst 1 g/mnd)	2 1 0	
	4. Teamet har etablert en klar målsetting og definerte oppgaver	1 0	
Personalets forpliktelse/engasjement	5. Personalet følger opp problemferd på tvers av skolens områder (data deles regelmessig)	2 1 0	
	6. Personalet er involvert i etablering av og gjennomgang av mål og planer	2 1 0	
	7. Løpende tilbakemeldinger "feedback" fra personalet gjennom dret	2 1 0	

---

atferdssenteret

Skole: _____ Kommune: _____
 PALS-veileder: _____ PALS-teamleder: _____ Dato: _____

Steg 1:
 Steg 2:
 Steg 3:

Nøkkel elementer	Steg 1	Steg 2 (+,-,o,d,-)	Steg 3
Effektive prosedyrer for håndtering av problemferd	8. Beskrivende eller grafisk fremstilte fremgangsmåter for håndtering av problemferd	2 1 0	
	9. Fremgangsmåter inkluderer prosedyrer for dokumentasjon	1 0	
	10. Hendelsesrapporter for problemferd inkluderer informasjon som er nyttig for beslutningsstaking	2 1 0	
	11. Problemferd er definert	3 2 1 0	
	12. Større og mindre problemferd er identifisert og forstått	2 1 0	
	13. Forslag til hensiktsmessige reaksjoner på mindre problemferd forelegges (håndteres ikke av ledelsen)	1 0	
	14. Forslag til hensiktsmessige reaksjoner på større problemferd forelegges (håndteres av ledelsen)	1 0	

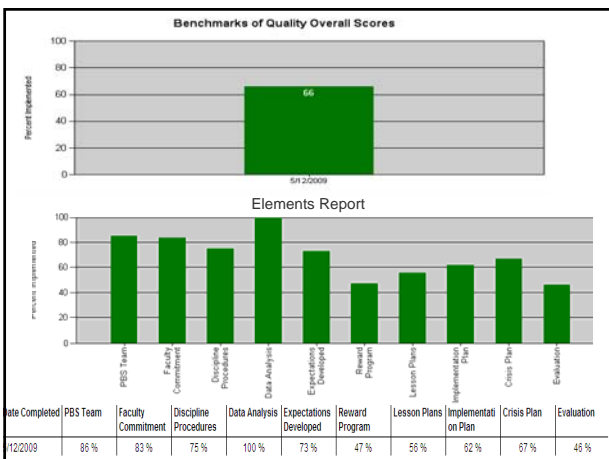

---

atferdssenteret

Eksempler på støtte tiltak for å fremme elevenes skolefaglige og sosiale utvikling

Universell forebyggende – "Benchmark"

Atferd

- Definer forventninger
- Innlæring
- Oppfølging
- Anerkjennelse
- Korreksjon

Skolefaglig

- Evidensbasert læringsstoff
- Tilstrekkelig læringstid
- Kvalifiserte undervisere
- Hyppig tilbakemelding

Indikert intensiv- "Progress monitoring"

Atferd

- Individuell funksjonell atferdsstøtte (FAV+ASP)
- SNAP

Skolefaglig

- Tilpasset intervensjon
- Evidensbasert leseprogram

Selektert - "Progress monitoring"

Atferd

- Sosial ferdighetstrening (SISU)
- Veiledning
- Selvregulering

Skolefaglig

- Lærerrettet
- Læringsstøtte medelever
- Evidensbasert leseprogram

Kontinuum av vurdering og støtte

---

atferdssenteret

SWIS

- Databasert informasjonssystem
- Informasjon og registrering av negative hendelser basert på hendelsesrapporter
- Beslutningstaking
- SWIS/SISU

---

atferdssenteret

Prosedyrer for kartlegging av elevatferd

- Felles forståelse blant skolens ansatte om definisjon av problematferd
- Enhetlig system og fremgangsmåte for å innhente og bruke informasjon om problematferd (hendelsesrapporter)
- Hendelsesrapport inneholder informasjon som kan identifisere
  - **Hvem** som er involvert i hendelsen og som rapporterer den
  - **Når** hendelsen har skjedd (dato/tidspunkt)
  - **Hva** slags problematferd
  - **Hvor** hendelsen har skjedd (sted/område)
  - **Hvorfor** (antatt forståelse)
- Konsekvens av hendelsen

© Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis

---

Dersom:	FOKUS PÅ:
•>40% av elevene har fått >1 hendelsesrapport	Skoleomfattende system
•>60% av HR kommer fra klasse-/undervisningsrom	Klasseromsystem
•>35% av HR kommer fra utenom-klasseromsettinger	Utenom-klasseromsettinger
• Elever som har fått >5 HR	Selektert gruppeintervensjon
<ul style="list-style-type: none"> • Elever med >10 HR • Fortsetter å ha høy andel av HR etter å ha fått målrettet gruppebaserte støttetiltak • Et lite antall elever vanskeliggjør det meste i skolesituasjonen for seg selv og andre 	Individuelle atferdsstøtteam – og intervensjon

---

Problemformulering (eksempler)

1. Andelen alvorlige hendelsesrapporteringer har økt betraktelig på uteområdet i store frikvarter i løpet av den siste måneden. Hendelsesrapportene gjelder i hovedsak for 5. og 6. klasse og omfatter relativt mange elever. Problematferden er trass, ulydighet samt krenkende og respektløs språkbruk. Vi tror at dette kan ha sammenheng med at det er mange nye vikarer på skolen, og at elevene skal prøve ut hvor grensene går.

2. Tre elever i tredje klasse mobber/trakasserer yngre elever før oppstart av første time. Vi vet ikke helt hvorfor, men vi tror det er for å få oppmerksomhet fra andre elever.

Løsningsstrategier

- Forebygging – kan vi hindre videre utvikling av problemet?
- Re- læring – trenger vi å re-lære elevene forventet atferd?
- Oppmuntring, anerkjennelse og positiv involvering – hvordan systematisk anerkjenne forventet atferd?
- Vurdere hva elevene oppnår ved atferden – positiv oppmerksomhet, unngåelse....
- Konsekvenser

---

atferdssenteret

Løsningsstrategier

- Anvend problemløsning som metode
- Vurdere flere løsningsalternativer – kortsiktig – langsiktig
- Hvem har ansvar for oppfølging – når?
- Hvordan evaluere? Når?
- Unngå ensidig å starte med konsekvenser!

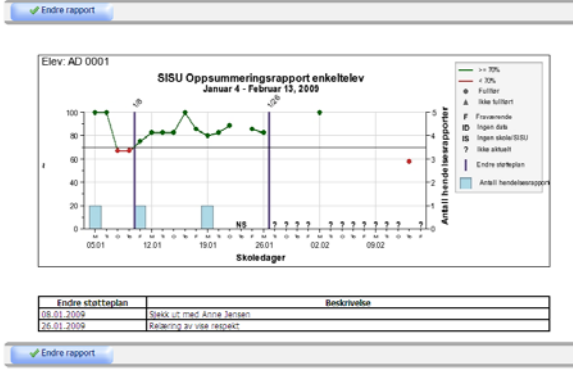

SISU Oppsummeringsrapport enkeltelev

Endre rapport

Endre starttøpplan

Dato	Beskrivelse
08.01.2009	Stakk ut med Anne Tansen
28.01.2009	Rådning til ute-respekt

Endre rapport

---

atferdssenteret

Kvalitetsindikatorer- brukerundersøkelse/elever

- Indikator – hovedområder
  - Regler/forventninger, ros/oppmuntring/konsekvenser
- Delindikator
  - Konkrete spørsmål – høy, middels eller lav kvalitet

Tre krav: Forenkling, kvantifisering, kommunikasjon

Spørsmål om hvordan du opplever PALS på skolen

Gutt?   Jente?   Klasse: _____

EKSEMPEL: Les setningen og kryss av om du er:

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

Jeg kan hovedreglene på skolen

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

Jeg kan reglene i klasserommet

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

Jeg kan festeparten av reglene for uteområdet, i fellesrommene, i gangene o.s.v.

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

Vi øver på reglene i klasserommet

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

Vi øver på reglene på uteområdet, i fellesrommene, i gangene o.s.v.

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

Lærerne gir oss bra-kort i timene

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

Lærerne gir oss bra-kort på uteområdet, i fellesrommene i gangene o.s.v.

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

Vi får være med på å bestemme klassebetenningene

 Helt uenig (nei)	 Litt uenig (nesten nei)	 Litt enig (nesten ja)	 Helt enig (ja)
--	---	---	--

---

 atferdsenteret

Tolkninger

- Over 3,5 Særdeles bra
- Mellom 3,0 og 3,5 God
- Mellom 2,5 og 2,9 Ganske god (noe oppmerksomhet)
- Mellom 2,0 og 2,4 Bekymringsfull (stor oppmerksomhet)
- Mellom 1,5 og 1,9 Dårlig (må forbedres)
- Dårligere enn 1,5 Krise

Granheim og Hustad 2000

Planprosess

- PALS-teamet skal stå for planlegging, ledelsen involvert og ansvarlig
- Bruk alle tilgjengelige kilder: sjekklister, hendelsesrapporter, hemmende/fremmende faktorer, etc.
- Oppsummering – sammenlign – hva er oppnådd dette året? Skolens målsetning
- Hvor trengs forbedringer? Skoleomfattende, fellesområder, klasserom, individuelle støttesystem. Hva er realistisk?
  - Kortsiktig
  - Langsiktig
- Utform et overordnet mål for skoleåret – hva er hovedutfordringen?
- Utform en handlingsplan (delplaner, årshjul for innlæring av ferdigheter o.s.v.)
- Hvordan "måle" fremgang?
  - Sjekklister, hendelsesrapporter, elevvurderinger, brukerundersøkelser, annen informasjon
- Hvem er ansvarlig? Tidfest.
- Involver hele personalet

Ansvarliggjøring

- Problemløsning som modell for endring
- Hvordan involvere elevene?
- Hvordan involvere foreldre/foresatte?
- Hva er viktig for skolen som helhet?
- Hva kan jeg som leder, lærer, assistent, SFO, foreldre/foresatt bidra til på det personlige plan for å skape en bedre skole? Desto mer konkret – desto bedre.

Spørsmål - diskusjon

- Hvilke forutsetninger må ligge til grunn for å få godt utbytte av verktøyene?
- Hvor nødvendig er kvalitetssikringsverktøyene for å sikre god implementering/fidelity?
